

Gamle segner

Av O H

I Selbyggen 1892 - noko avstytt

Oi Persen Tuset.

Nei sånn våle kar te å skjõt bønn som henn gamel Oi Persa Tuset skull'n alder ha haurt. Hans måkkå fanns itt i sjauge kjærksokn. Støtt og stendaugt låg'n å baska me bøнна, å da'n vart svært gamel for ivi hunder år sea la i hop auga, han itt minder enn 93 bøнна på samvetogheit'n sina. Inno den dag i da går de mang i segn om'n Ola å all di komersenn henn ha med bøнна.

Inn vintern ha ná heikjørara vurti vari at det va bønghi i Harsjedalsbørgjinn. Da den tienda kom át a Ol Persa van færðág me inn gång te á vill i veg á sjá ette ker bønn ha vinterlássmente sitt.

Inn márrán helt tile, to'n skji og bærsje á la i veg, fælt tá inn donge med karra, som villa vár me. Ám sett iveg utjom át Øråsa á derifrå át Hærsjedala. I vegja to ám de berre tole, karrenn. Ám va godt rysta om resbrenvine á, á no á da to ám se'n slurk for á styrk mote á varm opp bloe som de kunn vár trång te á, tært ám skull hels på gubben sjøl. Da ám va komminn utpá börja der ker ám vist hie skull vár sett ám se á kvilt i stund. Me ám sattder, drakk ám tu brennvine ám hadd atte á de va itt fritt for at ám vart lite løj oppi øvst tasia. Henn Ola to np in mest henn á Hegsetn som var bror hans tykt'n mátt tállá át a, for henn tenkt som sant va, at skull de bli ná bønnskjøting på far, så va de likast á hån Ola på stellinginn. Á de va fill it så så fale hell, ment'n Ola, á best de va klemt'n iver utvei börja så fort at di narenn vann it fæl me a. Kominn ni börja i stykke, fikk'n sjá hie. Henn stelt se bortát di á stakk skistavinn innjom høle, á så ropa'n: "gumárn, e du inni der, så má du tá på á há de fram. E e itt tenkt te á stálá live tá de e" Da vistin itt orde tá før de kom inn stor diger bønn flygenn tu hii, á gren á flekt tá gjor odyre berre så de kvitt ti tånnám på a. Henn vart sakte lite forklomsa á redd á henn Ola me desámmá. Men så fatta'n se att me inn gång. De va inga annua rá, henn mátt tá flukta utivi börja á nepá Rotla, á bønn klemt ette ferdug te á kast se utivi'n. Henn Ola to bæsjá som han ha hengene på aksel'n, stakk a pundi vinster handa så pipa snudd attevi mot bønna, á me de gikk slik i tvikut neette isen, hen Ola feri á bønn ette, la'n fingre på avtrekkarn á smelt laust. Bønn sett ti inn stygg kallkauk, så de rettelig rev ti børgám. Henn Ola stana og såg attom se. Já, der låg bønn og drogst me sis anntakom.

Da karrenn kom eitte satt'm Ola oppá bønna nok så role á ha alt ti pu matsekkja bode smæræskja á brødlevinn á skull te á áttá, á de kunn in fill treng á, ette basktakje.

Men verst baske henn Ola va borti, va ná lell den gonginn henn skaut kvitbønn.

Nori Namdalseie ha de inn sámmárn lagt se for inn stor kvitbønn tin garfloe tras atme allfarveginn. Den bønn skull vár rettelig i odyr - så ruskje gælinn ette kryttyr, á enda fælkvond te. Henn to alt som kom a ner. De ha virr i veg mang á skull prøvd á skjót'n, men di ha itt vir ná rá te de. Så fikk ám hørr at de oppi Selbu skull vár så glupe bønnskyttara á me inn gång gjorám iveg inn kar ensvorám oppjom for á fo ti inn. I Selbu vart'n vist oppát a Ola Tuset, for de fanst inginn vilder. Namdalseinginn rest oppi Flora á kom te Tuset te kvelds. Da kar'n ha sitkje i stund, ton på á snakka om erende sitt.

Tuset'n va itt rettele låtenn på å vårr me hell trast, men så vart de nå henn låve ut te slutt, å om mårrån skura åm iveg. Da åm kom te by'n å søllsmeenn der fikk hørr kerr åm skull, støft åm i sølvkule å ga a Ola, for da skull'n vårr sikker på å få bønn, ment åm.

Da'n Ola kom åt Namdalsei, va de inginn som tora å vår me a å syna ker bønn hull te, så ile ha åm vurti tå styggheten. Te slutt truga åm me a inn gammel finntosk som åm tykt åm kun ombårå, om gæli skull vårå. Finnfarkinn va me tært åm kom oppåt floa, men så sprang nå henn å gjømt se, Der sto henn Ola moder alen. Henn to på så smått å månnå bortjom myra på bo voninn om inn skull sjå nå visti tå nå odyr. Best de va vart'n vara. Der sto'n å drog ver for henn kjent de lokta fælk. Å ja henn Ola månnå nerar og nerar å det mer yr vart karn som sto å vera. Så fikk'n auge på skyttara å da vaknan alltis opp, ja. Henn kom leggenn i tvikut ivi blautmyra berre så det spruta ette, å de va så my at henn Ola fikk tid te å spenn hånnån på bærsjenn sina, tå sikte å brenn å tert odyre va komi så nert at de skull te å kast se utivin. Men da ha bønn fått dauhogge å. Kula ha gått midt i bringa å ini hjarte. Å der lågn sten dau. Søkula va og ho.

Dan kom te bygds å det sportes kelles de ha gått, vart åm så gla namdalsingenn at åm vist itt kelles åm skull bår seg åt me a Ola for å vis a ere. Da'n va ferdig te å res hematt, la åm på'n i stor ryggbøre me peng som'n skull hå for omakinn.

Men de va itt berre bønn hell, henn skaut henn Ola, henn skaut mykkje anna å. Om vintern lågn for de mesta åt i skogja på skytteri, å henn fanga bode rev, fugel å all slags vilt. Inn da'n, fortæles de om inn, ha'n skutti tolv storfugla som inn bar på ryggja om kveldn ner'n kom rennenn utevi Tusetlienn. Inn gong felt'n inn elg å. De va mot vårkanta - ja de vart sagt de skull vår inn dyrbeda'n å, at'n treft på elginn. De va på sørsida elvinn. Elgin tyk'n skull bli i ålgæli te matstykkje å fo me se hem å så bar de te å jåggå. Åm strekt den ner markja opp å den ander ne, å såles klemt åm åt tært de to på vart skjymt om kveldn. Da va åm komi utpå Langsmomarka, midt for Langsmoa. Der la elgen te utevi børja, ivr elva å opp børja på nordsienn ker'n stana for. Henn Ola klemt ette, men da'n nådd att'a, beldt de itt mer, stakkars dyre, de var uttrøtta da. De sto no på knøa, såg på skyttarn me sånn forundele rare auge å liksom ba så vakkert for livi sitt. Men nei de hjelt inga bøn. Henn Ola va tussa å klar ette kjåkje, henn å, å tykt at når'n ha så godt i tak, så måt'n smell laust, henn ha streva nok om daginn om'n itt attpå att skull gje aldeles tapt. Henn skaut. Men da'n såg elginn sig attende ni snø'n, angra'n se inn gang for harhjartaugheta si. Sea ha'n alder i role samvidtaughet tykt'n. Ker'n gjekk, såg'n to store auge framfyre se, å di der auga stira så rart imot'a. At'n felt elginn på enn slik dag, gjor filla å sitt te å oroe samvidtaugheta, skull'n mein.

Børsa ette a Ola ha vir te i Ustigara Tuset tert i senar tin, men så seld ám a át in sámmárkar ám ha, á henn hi seld a át vitenskabshusi i byn, á der ska á vár.

For kvar bøn henn Ola skaut, slo'n inn massingstift ti skjefte på gjeveri.

Det va itt berre som skytter henn va framifrå henn Ola Tuset. Stor á faraug som inn va, van overlag te arbeskar á. I den tia henn levd, haur Øråsen te Tusetgarám. Nordme Rolla e de'n setervoll som hete Hærsjedal'n á som høre Øråsa te. Kjæringa hass Ola gjekk dagstøtt á gnåla ti at ám skull ha havt i skjøle ni Hærsjedala, så ám kunn ha fått setra der om vårenn. De der gnåle tykt'n itt mer enn passele om, hen Ola, á da de alder villa tå ende, kom inn bort inn dag. Inginn vist kern ha ferr. Da de le te kvelds da'n ett, kom'n hematt á da sa'n at ám berre kunn flytt át Hersjedala, henn ha viri iveg á kasta opp skjøle át ám. Enno synest tøfta der ker skjøle stod.

Henn Ola gjekk i Kvennfe le á. Da'n inn haustn skull res, sa kjæringja med a sto á stappa felsekkinn: "Du må vár redd for smeri". Jåg de skull'n da vár. Kvar gong henn va hem frá feli, spor kjerringa om inn trång nå mer smær. Nei, vadelikt, henn ha smær nokk enda. Om várn når'n va færdoug i feli, sett'n smæræskja på borde át kjæringinn i sámmå stand som da'n for. Henn ha itt havt opp lekkje inngang, langt minder sprætta smære.